

Andrzej Wiśniewski

"Postępowanie niesporne", J.
Policzkiewicz, W. Siedlecki, E.
Wengerek, Warszawa 1962 :
[recenzja]

Palestra 6/7(55), 72-73

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW PRAWNICZYCH

J. Policzekiewicz, W. Siedlecki, E. Wengerek: *Postępowanie niesporne*. PWN. Warszawa 1962 r., s. 320. »

Postępowanie niesporne stanowi obok procesu cywilnego, czyli postępowania spornego, zasadniczy tryb postępowania sądowego w sprawach cywilnych. W postępowaniu tym rozpoznawane są i rozstrzygane sprawy niejednokrotnie bardzo ważne z punktu widzenia społecznego.

Postępowanie niesporne zostało unormowane jednolicie dopiero w Polsce Ludowej. W okresie międzywojennym obowiązywały na ziemiach polskich przepisy byłych państw zaborczych, wprowadzone jeszcze w okresie rozbiorów.

Orzecznictwo sądowe, zwłaszcza orzecznictwo Sądu Najwyższego, wskazuje na istnienie wielu trudnych do rozstrzygnięcia problemów, których rozwiązanie utrudniał brak w naszej dotychczasowej literaturze systematycznego opracowania całości przepisów normujących postępowanie niesporne. Lukę tę wypełnia dopiero ukazanie się omawianej książki.

Praca autorów jest przede wszystkim podręcznikiem uniwersyteckim i stanowi uzupełnienie podręcznika postępowania cywilnego (J. Jodłowski, W. Siedlecki: *Postępowanie cywilne, część ogólna*, 1958; W. Siedlecki: *Postępowanie cywilne, część szczegółowa*, 1959; E. Wengerek: *Postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, 1961). Jednakże autorzy, podobnie jak i w innych tomach omawianego podręcznika, opracowali książkę w taki sposób, że stanowi ona również wydatną pomoc dla praktyki sądowej. Zawiera bowiem nie tylko wykład podstawowych zasad i przedstawienie poglądów doktryny, ale w szerokim zakresie opiera się także na orzecznictwie Sądu Najwyższego, dając zarazem rozwiązania licznych interesujących praktykę wątpliwych zagadnień.

Część pierwszą pracy, obejmującą zagadnienia ogólne, napisał prof. W. Siedlecki. Przedstawione tam są takie zagadnienia, jak pojęcie i cel postępowania niespornego, jego polskie źródła, judykatura i literatura, stosunek postępowania niespornego do procesu cywilnego, jurysdykcja krajowa oraz zasady postępowania niespornego. W dalszych rozdziałach tej części autor omawia podmioty postępowania niespornego, jego przedmiot, czynności procesowe, przebieg postępowania przed sądem pierwszej instancji, prawomocność, wykonalność i skuteczność orzeczeń, postępowanie odwoławcze, wreszcie obalenie prawomocnych orzeczeń.

Dalsze szczegółowe części pracy napisane zostały przez prof. E. Wengereka (część II, III i VI) oraz sędziego J. Policzekiewicza (część IV i V). Części szczegółowe obejmują całość postępowania w sprawach z zakresu prawa osobowego (postępowanie o ubezwłasnowolnienie, postępowanie o uznanie za zmarłego i o stwierdzenie zgonu, postępowanie w sprawach dotyczących akt stanu cywilnego), prawa rodzinnego (sprawy małżeńskie, sprawy ze stosunków między rodzicami a dziećmi, sprawy z zakresu przysposobienia, opieki i kurateli) i prawa spadkowego (sprawy dotyczące ochrony spadku i ustalenia jego składu, zabezpieczenie roszczeń spadkowych, ogłoszenie testamentu, przyjmowanie oświadczeń dotyczących przyjęcia lub odrzucenia spadku, zapisu lub obowiązku wykonawcy testamentu, stwierdzenie praw do spadku, postępowanie dotyczące regu-

lacji długów spadkowych, dział spadku, zawieszenie obowiązku zapłaty niektórych długów spadkowych, postępowanie spadkowe po cudzoziemcach). Są to niewątpliwie sprawy społecznie najbardziej doniosłe i najbardziej aktualne w praktyce.

Spośród zaś spraw z zakresu prawa rzeczowego omówione zostały głównie te sprawy, które zostały unormowane w dekreście o postępowaniu z zakresu prawa rzeczowego (zarząd rzeczy wspólnej, postępowanie dotyczące wykonywania użytkowania, stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości, postępowanie dotyczące powstania i wygaśnięcia praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomości, umorzenie hipoteki, zniesienie współwłasności), pominięto więc sprawy unormowane innymi aktami ustawodawczymi.

Z innych spraw należących do trybu postępowania niespornego przedstawione jest jeszcze postępowanie o odtworzenie dyplomów i świadectw z ukończenia nauki, postępowanie dotyczące umarzenia utraconych dokumentów oraz postępowanie związane z przejęciem nieruchomości na własność Państwa za przypadające mu należności.

Prawo na codzień. Encyklopedia podręczna. Wiedza Powszechna. Warszawa 1961, s. 828.

Popularyzacja prawa jest u nas dziedziną bardzo zaniedbaną. Składa się na to wiele przyczyn, spośród których bodajże najważniejszą jest dziwna niechęć prawników do pisania prac tego rodzaju. Z tym większym więc uznaniem należy oceniać wysiłek grupy autorów, którzy pod naczelną redakcją sędziego S.N. Maurycego Grudzińskiego opracowali cenną pozycję pt. „Prawo na codzień”. Potrzeba bowiem takiego opracowania była duża, jeśli się uwzględni, że — jak słusznie piszą autorzy encyklopedii podręcznej — poziom kultury prawnej społeczeństwa jest uwarunkowany poznaniem obowiązującego prawa. Nieznajomość czy nierozumienie prawa staje się często źródłem konfliktów, których w wielu wypadkach można by uniknąć dzięki większej świadomości prawnej społeczeństwa.

Założeniem autorów było danie czytelnikowi praktycznego informatora, wskazującego treść poszczególnych uprawnień i obowiązków prawnych oraz sposób ich wykonywania. Tak pomyślany informator jest pomocą w uzyskaniu informacji o obowiązującym prawie dla działaczy społecznych, pracowników administracji państwowej, organizacji społecznych i jednostek gospodarki uspołecznionej. „Prawo na codzień” może być także przydatne dla prawników poszukujących informacji z dziedziny prawa nie należącej do ich specjalności.

Praktyczny charakter książki, będący jednym z głównych celów opracowania, skłonił autorów do wyłączenia z niej haseł z zakresu teorii prawa i prawa międzynarodowego oraz do zrezygnowania z informacji o charakterze historycznoprawnym i prawnoporównawczym. Wydaje się, że nie zawsze wyszło to z korzyścią dla samego dzieła, zwłaszcza jeśli chodzi o pominięcie haseł wyjaśniających ogólne pojęcia prawne z zakresu teorii prawa.

Encyklopedia zawiera prawie 800 haseł z zakresu prawa państwowego, karnego, cywilnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, prawa administracyjnego, finansowego i rolnego. W aneksie zamieszczone są także hasła z prawa spółdzielczego. W ramach poszczególnych działów zachowany jest układ alfabetyczny. Odszukanie potrzebnego hasła ułatwia spis treści, w którym wymieniono wszystkie